Vloga VIZ, pedagoškega kadra in lokalnega okolja pri spodbujanju medkulturnosti

medkulturno sobivanje

Vloga VIZ, pedagoškega kadra in lokalnega okolja pri spodbujanju medkulturnosti

dr. Irena Lesar, red. prof.
Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani

Projekt "Izzivi medkulturnega sobivanja"

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

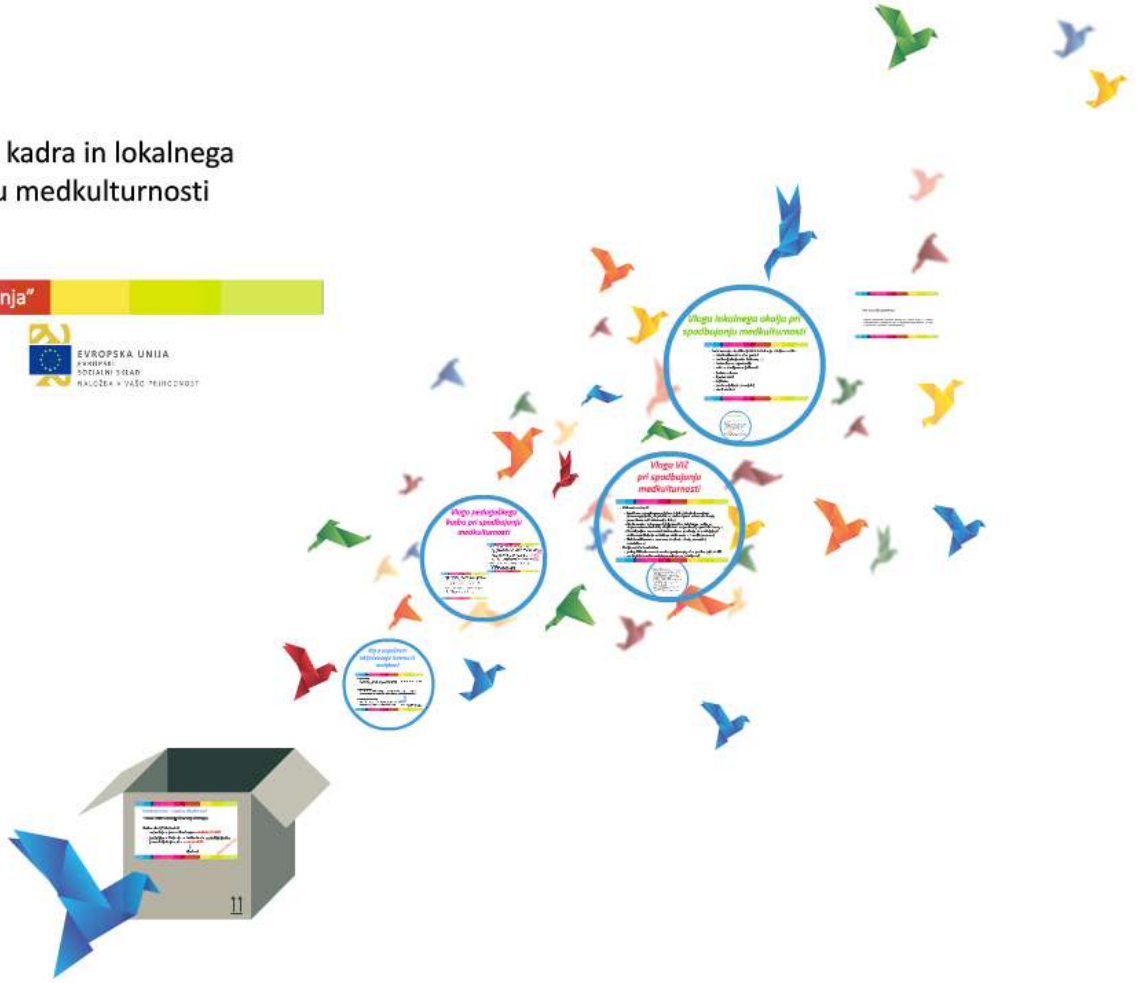

medkulturno sobivanje

Vloga VIZ, pedagoškega kadra in lokalnega okolja pri spodbujanju medkulturnosti

dr. Irena Lesar, red. prof.
Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani

Projekt "Izzivi medkulturnega sobivanja"

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Medkulturnost – uspešna vključenost?

- Kako razumeti uspešno vključevanje?

Kadar otrok/mladostnik

- napreduje v procesih učenja – akademski vidik
- participira v življenje na šoli/vrtcu in se čuti pripaden

Medkulturnost – uspešna vključenost?

- Kako razumeti uspešno vključevanje?

Kadar otrok/mladostnik

- napreduje v procesih učenja – akademski vidik
- participira v življenje na šoli/vrtcu in se čuti pripaden (razredni) skupnosti – socialni vidik

↓

vključen!

INKLUZIVNOST

Kaj o uspešnem vključevanju izvemo iz raziskav?

- **Sodelovanje**
  - vladnih in nevladnih organizacij, pedagoškega osebja med seboj in z otroki/ mladostniki, njihovimi starši, lokalnim okoljem
- **Šolska kultura**
  - vrednote in stališča šolskega osebja – pomembna vloga ravnateljev!
  - **PRAVIČNOST, SPOŠTOVANJE, PARTICIPACIJA, SKRB IN SOLIDARNOST**
- **Vodenje in odločanje**
  - Izrazita naklonjenost vodij omenjenim vrednotam
  - **Spodbujanje odgovornosti šolskega osebja** za vsakega otroka/mladostnika

(Dyson idr. 2003)

- **Sodelovanje**
  - vladnih in nevladnih organizacij, pedagoškega osebja med seboj in z otroki/ mladostniki, njihovimi starši, lokalnim okoljem

- **Šolska kultura**
  - vrednote in stališča šolskega osebja – pomembna vloga ravnateljev!
  - **PRAVIČNOST, SPOŠTOVANJE, PARTICIPACIJA, SKRB IN SOLIDARNOST**

- **Vodenje in odločanje**
  - Izrazita naklonjenost vodij omenjenim vrednotam
  - **<u>Spodbujanje odgovornosti šolskega osebja</u>** za vsakega otroka/mladostnika

(Dyson idr. 2003)

Vloga pedagoškega kadra pri spodbujanju medkulturnosti

- **Dobra usposobljenost in skrb za lasten profesionalni razvoj**
  - ozaveščanje in spreminjanje nekonstruktivnih stališč – negativna stališča do otrok/mladostnikov priseljencev in kulturne raznolikosti (zlasti SŠ učitelji)
  - poznavanje problematike razvoja identitete priseljencev – zavračanje ali oklepanje kulture staršev, shizofrenost, hibridne identitete
  - seznanjanje z različnimi pedagoškimi in poučevalnimi praksami – poznavanje strokovnih dokumentov?!
- **Sodelovanje pri načrtovanju VIZ dejavnosti, reševanju problemov**
  - z multiplikatorji in z 'vpletenimi' učitelji
  - z učenci – omogočanje participacije

- **Izbira učnih gradiv, vsebin, tem poučevanja** – rekognicija oz. pripoznanje, spoštovanje kultur otrok/mladostnikov v skupini
  - analiziranje dosedanjih gradiv, vsebin, tem poučevanja skozi vidik zastopanosti kultur otrok/mladostnikov v skupini
  - omogočanje izbire učnih gradiv, vsebin, tem poučevanja ... otrokom/mladostnikom
- **Skrb za socialno vključenost otrok/mladostnikov priseljencev**
  - razvijanje socialnih spretnosti otrok/mladostnikov
  - spodbujanje prijetne in spoštljive klime v skupini

- **Dobra usposobljenost in skrb za lasten profesionalni razvoj**
  - ozaveščanje in spreminjanje nekonstruktivnih stališč – negativna stališča do otrok/mladostnikov priseljencev in kulturne raznolikosti (zlasti SŠ učitelji)
  - poznavanje problematike razvoja identitete priseljencev – zavračanje ali oklepanje kulture staršev, shizofrenost, hibridne identitete
  - seznanjanje z različnimi pedagoškimi in poučevalnimi praksami – poznavanje strokovnih dokumentov?!

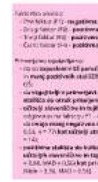

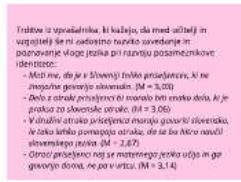

- **Sodelovanje pri načrtovanju VIZ dejavnosti, reševanju problemov**
  - z multiplikatorji in z 'vpletenimi' učitelji
  - z učenci – omogočanje participacije

Faktorska analiza:

- Prvi faktor (F1) - **negativna stališča do otrok priseljencev**
- Drugi faktor (F2) - **pozitivna stališča do kulturne raznolikosti**
- Tretji faktor (F3) - **pozitiven odnos do vzgoje odprtosti**
- Četrti faktor (F4) - **pozitivna stališča do pomoči priseljencem**

Primerjalno ugotavljamo:

- da so **zaposleni v SŠ poročali o bolj negativnih stališčih do otrok priseljencev** in **manj pozitivnih stališčih do kulturne raznolikosti** kot zaposleni v vrtcu in OŠ;
- da **vzgojitelji v primerjavi z vodstvenimi delavci izražajo bolj negativna stališča do otrok priseljencev;**
- **učitelji slovenščine in tujih jezikov** so izbirali statistično značilno nižje vrednosti odgovorov na faktorju F1 – negativna stališča do otrok priseljencev, kar pomeni, da **imajo manj negativna stališča do otrok priseljencev** (Mdn = 2,46, MAD = 0,59, n = 77) **kot učitelji strokovnih predmetov v SŠ** (Mdn = 3,30, MAD = 0,52, n = 14);
- **pozitivna stališča do kulturne raznolikosti** (dosežek na faktorju F2) so bila **pri učiteljih slovenščine in tujih jezikov statistično značilno višje izražena** (Mdn = 3,88, MAD = 0,56) **kot pri učiteljih naravoslovnih predmetov in matematike** (Mdn = 3,38, MAD = 0,56).

- **Dobra usposobljenost in skrb za lasten profesionalni razvoj**
  - ozaveščanje in spreminjanje nekonstruktivnih stališč – negativna stališča do otrok/mladostnikov priseljencev in kulturne raznolikosti (zlasti SŠ učitelji)
  - poznavanje problematike razvoja identitete priseljencev – zavračanje ali oklepanje kulture staršev, shizofrenost, hibridne identitete
  - seznanjanje z različnimi pedagoškimi in poučevalnimi praksami – poznavanje strokovnih dokumentov?!

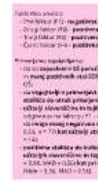

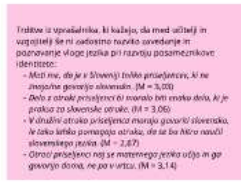

- **Sodelovanje pri načrtovanju VIZ dejavnosti, reševanju problemov**
  - z multiplikatorji in z 'vpletenimi' učitelji
  - z učenci – omogočanje participacije

Trditve iz vprašalnika, ki kažejo, da med učitelji in vzgojitelji še ni zadostno razvito zavedanje in poznavanje vloge jezika pri razvoju posameznikove identitete:

- *Moti me, da je v Sloveniji toliko priseljencev, ki ne znajo/ne govorijo slovensko*. (M = 3,03)
- *Delo z otroki priseljenci bi moralo biti enako delu, ki je praksa za slovenske otroke*. (M = 3,06)
- *V družini otroka priseljenca morajo govoriti slovensko, le tako lahko pomagajo otroku, da se bo hitro naučil slovenskega jezika*. (M = 2,87)
- *Otroci priseljenci naj se maternega jezika učijo in ga govorijo doma, ne pa v vrtcu*. (M = 3,14)

- **Dobra usposobljenost in skrb za lasten profesionalni razvoj**
  - ozaveščanje in spreminjanje nekonstruktivnih stališč – negativna stališča do otrok/mladostnikov priseljencev in kulturne raznolikosti (zlasti SŠ učitelji)
  - poznavanje problematike razvoja identitete priseljencev – zavračanje ali oklepanje kulture staršev, shizofrenost, hibridne identitete
  - seznanjanje z različnimi pedagoškimi in poučevalnimi praksami – poznavanje strokovnih dokumentov?!

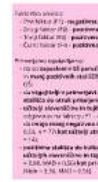

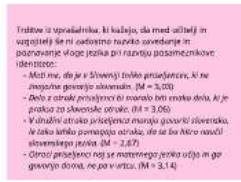

- **Sodelovanje pri načrtovanju VIZ dejavnosti, reševanju problemov**
  - z multiplikatorji in z 'vpletenimi' učitelji
  - z učenci – omogočanje participacije

- **Izbira učnih gradiv, vsebin, tem poučevanja** – rekognicija oz. pripoznanje, spoštovanje kultur otrok/mladostnikov v skupini
  - analiziranje dosedanjih gradiv, vsebin, tem poučevanja skozi vidik zastopanosti kultur otrok/mladostnikov v skupini
  - omogočanje izbire učnih gradiv, vsebin, tem poučevanja … otrokom/mladostnikom

- **Skrb za socialno vključenost otrok/mladostnikov priseljencev**
  - razvijanje socialnih spretnosti otrok/mladostnikov
  - spodbujanje prijetne in spoštljive klime v skupini

Vloga VIZ pri spodbujanju medkulturnosti

- **Vidnost vrednot?**
  - **Pravičnost** – pravična porazdelitev dobrin (učenje slovenskega (maternega) jezika, dopolnilni oz. dodatni pouk, subvencioniranje, prevodi osnovnih informacij o šoli…)
  - **Spoštovanje** – kulture otrok/mladostnikov in šolskega osebja so razpoznavne na hodnikih, v knjižnicah, na proslavah, v ponudbi hrane, …
  - **Participacija** – vse otroke/mladostnike se spodbuja, da sodelujejo pri oblikovanju življenja na šoli (npr. oblikovanje t. i. tretjih prostorov)
  - **Skrb in solidarnost** – tutorstvo, skupinsko učenje, prevajalci, multiplikatorji
- **Podporni mehanizmi za**
  - pedagoški kader – strokovno izpopolnjevanje, učna gradiva, pripomočki
  - otroke/mladostnike – odvisnost od statusa priseljenca?

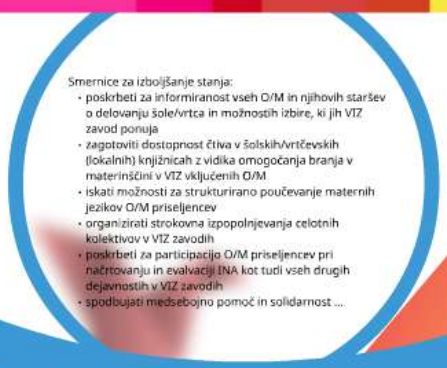

medkulturnosti

- **Vidnost vrednot?**
  - **Pravičnost** – pravična porazdelitev dobrin (učenje slovenskega (maternega) jezika, dopolnilni oz. dodatni pouk, subvencioniranje, prevodi osnovnih informacij o šoli…)
  - **Spoštovanje** – kulture otrok/mladostnikov in šolskega osebja so razpoznavne na hodnikih, v knjižnicah, na proslavah, v ponudbi hrane, …
  - **Participacija** – vse otroke/mladostnike se spodbuja, da sodelujejo pri oblikovanju življenja na šoli (npr. oblikovanje t. i. tretjih prostorov)
  - **Skrb in solidarnost** – tutorstvo, skupinsko učenje, prevajalci, multiplikatorji
- **Podporni mehanizmi za**
  - pedagoški kader – strokovno izpopolnjevanje, učna gradiva, pripomočki
  - otroke/mladostnike – odvisnost od statusa priseljenca?

Smernice za izboljšanje stanja:
- poskrbeti za informiranost vseh O/M in njihovih staršev o delovanju šole/vrtca in možnostih izbire, ki jih VIZ

Smernice za izboljšanje stanja:

- poskrbeti za informiranost vseh O/M in njihovih staršev o delovanju šole/vrtca in možnostih izbire, ki jih VIZ zavod ponuja
- zagotoviti dostopnost čtiva v šolskih/vrtčevskih (lokalnih) knjižnicah z vidika omogočanja branja v materinščini v VIZ vključenih O/M
- iskati možnosti za strukturirano poučevanje maternih jezikov O/M priseljencev
- organizirati strokovna izpopolnjevanja celotnih kolektivov v VIZ zavodih
- poskrbeti za participacijo O/M priseljencev pri načrtovanju in evalvaciji INA kot tudi vseh drugih dejavnostih v VIZ zavodih
- spodbujati medsebojno pomoč in solidarnost ...

Vloga lokalnega okolja pri spodbujanju medkulturnosti

- Sodelovanje z institucijami iz lokalnega okolja – redko
  - mladinski centri – učna pomoč
  - društva (priseljenska, kulturna, …)
  - humanitarne organizacije
  - več- oz. medgeneracijski centri
  - ljudske univerze
  - športni klubi
  - knjižnice
  - prostovoljci (npr. prevajalci)
  - starši staršem

...bujanja medkulturnosti

- Sodelovanje z institucijami iz lokalnega okolja – redko
  - mladinski centri – učna pomoč
  - društva (priseljenska, kulturna, …)
  - humanitarne organizacije
  - več- oz. medgeneracijski centri
  - ljudske univerze
  - športni klubi
  - knjižnice
  - prostovoljci (npr. prevajalci)
  - starši staršem

Prednostne naloge:

- vzpostavitev in krepitev partnerstev med O/M, šolskim osebjem, starši in lokalnimi skupnostmi
- sistematičen pristop do ugotavljanja, katere organizacije so v lokalnem okolju na voljo in katere oblike aktivnosti ter podpore lahko nudijo O/M in staršem priseljencem
- skupno načrtovanje sodelovanja med posamezno organizacijo in VIZ zavodom na začetku šolskega leta
- kontinuirano sodelovanje v smislu vzajemnega obveščanja in načrtovanja dela z O/M in starši

Hvala za vašo pozornost.

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezivne politike v obdobju 2014-2020.

medkulturno sobivanje

Vloga VIZ, pedagoškega kadra in lokalnega okolja pri spodbujanju medkulturnosti

dr. Irena Lesar, red. prof.
Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani

Projekt "Izzivi medkulturnega sobivanja"

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT
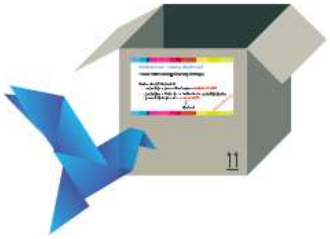
EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST